

CATHERINE MAYER
Cinsiyet Eşitliği Dünyayı Nasıl Kurtaracak

CATHERINE MAYER Kariyerine gazeteci olarak başladı. *The Economist*, *TIME* ve *Forbes* gibi dergilerde çalıştı. Birleşik Krallık'ta Women's Equality Party'nin kurucularından biri oldu ve hâlâ partinin başkanı olarak görev yapıyor. Diğer kitapları: *Amortality: The Pleasures and Perils of Living Agelessly* (2011) (Ölümsüzlük: Yaşsız Yaşamın Zevkleri ve Tehlikeleri) ve *Charles: The Heart of a King* (2015) (Charles: Bir Kralın Kalbi).

Attack of the 50 Ft. Women. How Gender Equality Can Save the World!

© 2017 Catherine Mayer

Bu kitabın yayım hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Harper Collins Publishers Limited'dan alınmıştır.

İletişim Yayınları 2796 • Bugünün Kitapları 240

ISBN-13: 978-975-05-2715-9

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Merve Öztürk

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Timur Öner

DİZİN Berkay Üzüm

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

CATHERINE MAYER

Cinsiyet Eşitliği Dünyayı Nasıl Kurtaracak

*Attack of the 50 Ft. Women
How Gender Equality Can Save the World!*

ÇEVİREN *Barış Cezar*

Kız kardeřlere, özellikle de benimkilere...

*Ayrıca Sara Burns, Sarah Smith
ve Michael Elliott'un anısına...*

Toplumsal olarak çift cinsiyetli olsaydık; erkekler ve kadınlar toplumsal rolleri bakımından tamamen ve gerçekten eşit, yasal ve ekonomik olarak eşit, özgürlükleri, sorumlulukları ve "öz saygı" bakımından eşit olsalardı, toplum çok farklı bir şey olurdu. Ne tür sorunlarla karşı karşıya olurduk, Allah bilir. Tek bildiğim sorunlarımızın olacağı. Fakat muhtemelen ana sorunumuz şimdiki olmazdı: Sömürü – kadının, zayıfın, dünyanın sömürüsü.

URSULA LE GUIN

"Is Gender Necessary?", *The Language of the Night: Essays on Fantasy and Science Fiction*, 1976

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	11
GİRİŞ	
DEVLERİN OMUZZARI	15
BİRİNCİ BÖLÜM	
KULÜPTE DAVETSİZ MİSAFİR VAR	47
İKİNCİ BÖLÜM	
OYLAR KADINLARA	69
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
TÜM KADINLAR	103
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ERKEK OLMAK	123
BEŞİNCİ BÖLÜM	
EV İKTİSADI	143
ALTINCI BÖLÜM	
BENİ GERÇEKTEN ŞÖKE EDEN	165
YEDİNCİ BÖLÜM	
DIŞLANMIŞLAR	193
SEKİZİNCİ BÖLÜM	
HERKES BU İŞE BURNUNU SOKMALI	223

DOKUZUNCU BÖLÜM

İNANILMAZ 241

ONUNCU BÖLÜM

ÂDEM'LE HAVVA VE ELMA 269

ON BİRİNCİ BÖLÜM

KIŞLIK CENNET 295

ON İKİNCİ BÖLÜM

EŞİTİSTAN KAYGISIZ SÜRÜCÜLERE HOŞ GELDİN DİYOR 323

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA 343

DİZİN 346

TEŞEKKÜR

Kadınlar olmasa bu kitabı asla yazmazdım. Bununla yalnızca kitabın kadınlar hakkında olmasını ve kadınların başarılarını anmasını kastetmiyorum. Bu kitap kadınların gerçekleştirdikleri işler sayesinde var.

Kitap Lisa Milton daha yarım yamalak bir fikirken kitabı basmaya karar verdiği için var. Kendisi Kadınların Eşitliği Partisi'nin –kadınlar eyleme geçtikten sonra gerçeğe dönüşen bir başka düşünce– kurucu üyesidir. Lisa ve mükemmel kadınlardan (ve mükemmel bir erkekten) kurulu ekibi beni ve bu kitabı şaşmaz bir heyecanla ve temel ilkelerine coşkulu bir inançla desteklediler. Çoğu feminist yazarın arkasında bir erkek vardır – ataerkil yayıncılık böyle işler. Beni Lisa'yla bir araya getiren ajanım Ed Victor işte o erkektir.

WE'yi kuran kadınlardan bazıları da bu kitapta yer alıyorlar. Çok daha fazlası ise yer almıyor. Herkesin adını saymak imkânsızdı; bunun en önemli nedenlerinden biri de WE'den şartların geliştirilmesi için yardım isteyen pek çok insanın işverenleriyle ve halen kamuoyunda destekledikleri siyasi partilerle aralarının bozulacağından korkarak alenen partiye destek verememesidir.

Tüm bu muhteşem kadınlara, özellikle de orijinal WE yönlendirme komitesindekilere ve eski ve mevcut parti persone-

li de dahil partiyi çok çeşitli şekillerde yaratan ve destekleyen pek çok başka insana çok derin teşekkürlerimi ifade etmek isterim. Son kategoride, taslağı hızla okuyan ve bir yandan eleştirilerini esirgemezken bir yandan da esprilerime gülen Halla Gunnarsdóttir, Hannah Peaker ve Catherine Riley'e özel teşekkür borçluyum. Halla aynı zamanda bana İzlanda nüfusunun tamamı gibi gelen ama muhtemelen sadece dörtte biri olan insanla beni tanıştırdı.

WE'nin iki ebeveyni ve çok sayıda ebesi vardı. Sandi Toksvig'le çalışmanın keyfi olmasa asla bir parti kuramaz veya parti işini devam ettiremezdim; Sandi de zaman zaman hem Sandi'ye hem de bana arka çıkan eşi Debbie olmadan bu işi yürütemezdi. Şu kadarı kesin: Gözlerimizin önünde en tutkulu, yetenekli ve hakiki siyasetçilerden birine dönüşen Sophie Walker'ın liderliği olmadan WE böyle serpilemezdi.

Bu kitap WE'den çok daha fazlasıyla ilgili; araştırır ve yazarken de hep kadınların yardımını gördüm. Araştırmacım Lili Hamlyn hem tüm büyük muhabirlerin sebatına ve ayrıntılara özenine hem de bir yazarın duyarlılığı ve becerilerine sahiptir. Kendisinin dördüncü dalga feminizmle alakalı olması benden çok daha genç kadınların düşüncelerine erişmemi sağladı; bu konuda June Eric-Udorie ve Tiger Hutchence'ten de çok değerli yardım aldım. En yakın erkek arkadaşlarımdan biri, Jeremy Gaines görüşmelerin bir kısmını yaptı ve Almanya'yla Nijerya'dan çok kaliteli bülten ve analizleri bulup bana yönlendirdi.

ABD'deki kuzenlerim ve arkadaşları da bana bağlantılar ve pek çok kereler yatacak bir yer sağladılar. Daha önceki bir ziyaretimde istemeden de olsa beni odama hapseden Michael ve Sasha Stearns Mayer ben geleceğim diye yatak odasının kolunu bile tamir ettiler. Önceki kitaplarımda da olduğu gibi, bunun bazı kısımlarını en yakın iki arkadaşımın evinde yazdım: Üniversite günlerinden seçmeli ders kardeşim olan Nicola Jennings ve Sara Burns.

Sara bu kitapta WE logosunun tasarımcılarından biri olarak çok az yer alıyor. Kasım 2016'da, üvey kız kardeşim Sarah Smith'in hemen ardından ölümü bana yeni ve zorlu bir ders ol-

du. Sara otuz yıl boyunca benim için bir mihenk taşı, bir sıcaklık kaynağı, sığınacak bir liman oldu; hiç beklenmedik yönlerden çok komik bir insan olabilen Sara, sırlarımın ve umutlarımın bekçisi, sadece yaşamımda olan biri değil yaşamımın bir parçası oldu. Öldüğünde yerinde 15 metre boyunda ve sınırları gözle görülemeyen devasa bir boşluk bıraktı. O boşluğun her zaman orada olacağını anlıyorum artık. Kadınların arkadaşlığı yaşatır ve ilham verir. Sara'nın kendisi gibi o arkadaşlığın da yeri doldurulamaz.

Şanslı bir insanım. Sara'nın kaybını ve kız kardeşim Sarah ile Temmuz 2016'da yaşamını kaybeden eski dostum ve akıl hocam Michael Elliott'un ardından kederimi hafifletmek için ellerinden geleni yapan harika arkadaşlarım ve bir ailem var. Her biri ve artık sadece anılardan ibaret olan ilişkiler için minnettarım. Üzgün olsam da bizi güzel günlerin beklediğini biliyorum.

Çeyrek yüzyıldan önce, bir partide bir tatlı kasesinin dibini eliyle sıyırmakla meşgul akıl almaz derecede yakışıklı bir erkekle tanıştım. Bana kaşık bulamadığını söyledi. Daha sonra kendisinin en sevdiğim müzik gruplarından Gang of Four'un kurucusu ve gitaristi Andy Gill olduğunu öğrendim. O akşamdan beri çok nadir, yalnızca benim işim veya onun turları sırasında birbirimizden ayrı kaldık.

Dediğim gibi, şanslıyım. Şahsi olan politiktir ve her ikimiz de ilişkimizde eşitliği nasıl bulacağımıza dair bir öğrenim süreci geçirdik. Andy'nin biz daha tanışmadan önce bile bir feminist olmasının, hele çok tatlı, komik ve zeki olmasının da epey faydası oldu elbette. Andy, teşekkür ederim. Seni seviyorum.

Ocak 2017

DEVLERİN OMUZLARI

Bundan birkaç yıl önce Londra'nın kırmızı otobüslerini boydan boya devasa bir zombi, Scarlett Johansson kaplamıştı. Bir araç filosunun üst katı boyunca yüzü şehvetli bakacak şekilde gevşemiş, ağzı ufak bir köpeği yutacak kadar açık, göğüsleri alt kattaki yolcuları boğacak şekilde boylu boyunca uzanmış.

Dolce & Gabbana'nın reklam kampanyası Marilyn Monroe'nun o büyüsünü yaratmayı amaçlamış ve başarmış. Görüntü bana Nancy'yi, 1958 tarihli *Attack of the 50 Ft. Woman* (Dev Kadının Saldırısı) adlı filmin başkahramanını hatırlattı. Nancy bir uzaylıyla karşılaştıktan sonra on beş metre boyunda bir deve dönüşür ("İnanılmaz bir Dev, İnanılmaz Devasa Aşk ve İntikam Arzularına Sahip"). Ataerkil yetkililer –doktorlar, polis, kocası– onu zincirlerler, fakat zincirlerden kurtulur ve paralanmış çarşaflar haricinde çıplak bir halde ölümcül bir saldırıya girişir. Zincirlerinden kurtulan kadının korkunç gücüne tanık olun ("Canavarların En Dehşetengizi")!

Zombi Johansson hem o B-filmin* kasıtsız komikliğini yakalamıştı, hem de yeterince korkunçtu. İnsan formundaki Jo-

---

(*) B-film: Hollywood'da arka arkaya gösterilen iki filmde, ikincisine verilen ad. Bunlar, genelde yıldız bir oyuncu barındırmayan, daha düşük bütçeli filmlerdi – e.n.

hansson, Hollywood'un elmas tavanını delerek tüm zamanın en çok kazanan on oyuncusunun arasında kendisine bir yer bulmayı başaran tek kadın. Zeki roller seçiyor ve çeşitli kereler Hollywood'la ona bağlı medya ekosistemlerinin şovenizmine karşı sesini yükseltmek zorunda kaldı. Donuk bakışlı karakteriyse dünyayı bir ucundan diğerine kuşatan o canavarca reklam tabelası kadınları sürüsüne aitti. Nancy uzadıkça hareket serbestisi de artıyordu. Günümüzün aşırı cinselleştirilmiş ve edilgen dev kadınlarıysa marka ve ürünlerle beraber zamanı geçmiş bir ideolojiyi pazarlıyorlar.

Bu imgelemlerle o kadar içli dışlıyız ki nadiren durup anlamını ve sonuçlarını düşünüyoruz. Bu sadece ilan panolarında, basılı ve görsel medyayla da sınırlı değil, sayısız dijital biçime bürünmüş olarak her yerde. Altında yatan mesaj kadınların İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra itaatkâr ev hayatına dönmelerini sağlayan o teranelerden pek farklı değil. Çocukluklarının ilk günlerinden itibaren kızlara, kendilerine belli bazı kabiliyetleri için değer vermeleri öğretiliyor: arzulanırlık, evlenebilirlik, uysallık.

Tabii ki başka rol modelleri, statü sahibi ve inanılmaz başarılarla imza atan kadınlar da var, ama onlar hâlâ kendileri için elverişsiz bir ortamda başarılı oluyorlar. Küresel bağlamda kadınlar erkeklerden daha az şeye sahipler ve genellikle en kötü ve en kötü denetlenen işlerde çalışarak erkeklerden daha az kazanıyorlar, insan bakımı ve bedelsiz ev işlerinin aslan payını üstleniyorlar ve ayrımcılığa, tacize ve cinsel şiddete maruz kalıyorlar.

Kadınların her biri erkeklerce ve erkekler için biçimlendirilen bir dünyada yolunu bulmaya çalışıyor. Pek çok araba modelinde yakın dönemlere kadar sadece erkek boyutlarında çarpma testi mankenleri kullanıldığı için kadın sürücüler kazalarda daha ağır yaralanma riski taşıyorlar. Kimi ilaçlar bizde işe yaramıyor çünkü hormonal döngülerle uğraşmamak için erkek hayvanlarda test ediliyorlar. Termostatlar erkek metabolizmasına uygun sıcaklıklara ayarlı olduğu için iş yerlerimizde üşüyoruz.